

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๔๙ กำหนดให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม โดยมีกองพุทธศาสนศึกษาเป็นหน่วยงานย่อยในการประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมดูแลจัดการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาและรับผิดชอบงานการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ และตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พุทธศักราช ๒๕๔๘ ได้ให้สิทธิสถาบันพระพุทธศาสนาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุและสามเณร^๑

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญญา สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้อง รักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทยและสังคมโลกสืบไป ด้วยเหตุนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงส่งเสริมให้วัดที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้านจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และขยายชั้นเรียนในระดับสูงขึ้นเพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม พระพุทธศาสนา และประเทศ^๒

จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมานั้นเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วกันว่ามุ่งเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามของมนุษย์นั้น ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคน

^๑ กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานการขออนุญาตจัดตั้งและขยายชั้นเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

ในประเทศโดยรวม และเป็นสาเหตุที่มาของปัญหาทางด้านสังคมในปัจจุบันที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กเยาวชนที่เป็นอนาคตสำคัญของชาติซึ่งกำลังประสบปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรมมารุมล้อม คุณค่าและโน้มน้าวใจให้หลงผิดมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนขาดระเบียบวินัยละทิ้งค่านิยมความเป็นไทยขาดความตระหนักในคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์นับว่าเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างเร่งด่วนจึงทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีข้อบัญญัติและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการปลูกจิตสำนึกของความเป็นไทยให้กับเยาวชนและประชาชนในชาติซึ่งส่งผลให้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙^๓ ต้องการที่จะขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรู้” ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยรวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติอย่างเหมาะสมทั้งนี้การศึกษาน่าจะให้ทางออกที่ดีต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น และผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาก็น่าจะเป็นความหวังหนึ่งของสังคมที่เป็นผู้มีภาวะผู้นำตามหลักธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมต่อครู นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคม ตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของชาติตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พุทธศักราช ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตราที่ ๖^๔ ที่ต้องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ

ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่พบมากคือความไม่เด็ดขาดและไม่หนักแน่นในการพิจารณาตรวจสอบเรื่องราวต่างๆ ความไม่เป็นกลางรวมไปถึงผู้บริหารมีภาระงานมากจึงไม่ค่อยมีเวลาในโรงเรียนเท่าที่ควรการกระจายอำนาจการบริหารไม่ชัดเจนจึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากคุณธรรมจริยธรรมและภาวะ

^๓สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี้, **ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙**, (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๔), ปฐมบท หน้า ๘.

^๔กระทรวงศึกษาธิการ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ฉบับที่ ๓**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๓), ตอนที่ ๔๕ ก หน้า ๑.

ผู้นำของผู้บริหารทั้งสิ้นผลกระทบของปัญหาเหล่านี้นอกจากจะทำให้กระบวนการบริหารภายในโรงเรียนไม่เข้มแข็งและทำลายขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนแล้วยังส่งผลกระทบไปถึงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอันจะทำให้คุณภาพด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่ได้มาตรฐานอีกด้วย^๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ และภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปวางแผนพัฒนาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้นำ และนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดประโยชน์ เกิดผลสัมฤทธิ์ และความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่การงานทั้งของส่วนตน ส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และของส่วนรวมในอนาคตได้เป็นอย่างดี

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำ ตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีประเด็นปัญหาที่ต้องการทราบดังนี้

๑.๓.๑ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีสถานภาพวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานต่างกัน อย่างไร

^๕พระครูภัทรธรรมคุณ, “การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร๔โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๐.

๑.๓.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำ ตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาและรวบรวมเอกสารจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา

๑.๔.๒ ขอบเขตประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรในการวิจัยได้แก่ บุคคลกรที่ดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมะนาวหวาน โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดขนาน โรงเรียนปริยัติธรรมวัดไตรวิทยาราม และโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา รวมจำนวน ๑๔๐ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยพื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๘ – เดือนมกราคม ๒๕๕๙

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีสถานภาพต่างกัน มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่เฉพาะใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ผู้นำ หมายถึง บุคคลกรที่ดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหารโรงเรียน ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีความสามารถ มีทักษะ ทั้งศาสตร์และศิลป์ ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานหรือองค์กร ที่มีความสามารถที่จะจูงใจหรือนำพาให้ผู้ร่วมงานนั้นปฏิบัติตามภารกิจ การงานของกลุ่มหรือองค์กร ให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ผู้นำหรือองค์กรได้ตั้งไว้

๑.๖.๒ ภาวะผู้นำ หมายถึง ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้ใช้ศักยภาพทั้งทางด้านศาสตร์และศิลป์ของตนนั้น นำพาและจูงใจผู้ร่วมงานปฏิบัติตามภารกิจ การงานของกลุ่มหรือองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ผู้นำหรือองค์กรได้ตั้งไว้

๑.๖.๓ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม หมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักประพจน์ที่ประเสริฐบริสุทธิ์ธรรมสำหรับผู้บริหารที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจ และกำกับความประพฤติจึงจะได้ชื่อว่าภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม

๑.๖.๔ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ตามหลักพรหมวิหารธรรม หมายถึง พฤติกรรมของ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความมุ่งเน้นความสัมพันธ์ภายในระหว่างสมาชิกของกลุ่มมากกว่าผลสำเร็จของ งานโดยเน้นที่การรักษาขวัญและกำลังใจเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีนำไปสู่ ความรักปรารถนาดี ความช่วยเหลือเกื้อกูล และความไว้วางใจร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นหลัก

๑.๖.๔.๑ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ตามหลักเมตตา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน แสดงออกถึงความรักความปรารถนาดีเห็นอกเห็นใจให้คำแนะนำรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ วิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา

๑.๖.๔.๒ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ตามหลักกรุณา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน แสดงออกถึงภาวะผู้นำให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันโดยการให้ คำปรึกษาชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่เป็นโทษสนใจไต่ถามทุกข์สุขตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จัดสวัสดิการภายในสถานศึกษาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชา

๑.๖.๔.๓ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ตามหลักมูทิตา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน แสดงภาวะผู้นำมีการแสดงความยินดีทุกครั้งเมื่อมีการได้เลื่อนตำแหน่งหรือมีความสำเร็จก้าวหน้า

ในสายงาน ผู้บริหารแสดงความชื่นชมยินดี เมื่อผลงานเป็นที่ยอมรับปลาบปลื้มใจด้วยเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จความเจริญในหน้าที่การงาน

๑.๖.๔.๔ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ตามหลักอุเบกขา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของบุคลากรของโรงเรียนมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและผู้บริหารยังมีใจเป็นกลางเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับตำแหน่งหน้าที่ที่ดีกว่าหรือทำงานประสบความสำเร็จด้วยความเต็มใจโดยไม่หวั่นไหวไปตามกระแสแห่งการนิทาสรรเสริญลาภเสื่อมลาภยศเสื่อมยศและสุขทุกข์

๑.๖.๕ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักพรหมวิหารธรรม หมายถึง วิธีการบริหารโรงเรียนจัดการงานอย่างเป็นระบบ ที่มุ่งเน้นงานที่ผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลักโดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนนำไปสู่ความสำเร็จโดยอาศัยหลักธรรม คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา

๑.๖.๕.๑ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักเมตตา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีเมตตาอยากให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานให้คำปรึกษาการทำงานที่ได้รับมอบหมายไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้คำแนะนำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรักในหน้าที่การงานเวลาอุทิศตนให้โรงเรียนอย่างเต็มที่ เป็นผู้มีความมุ่งมั่นและมีความเพียรพยายามที่จะขับเคลื่อนนโยบายไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

๑.๖.๕.๒ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักกรุณา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลังความสามารถเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายร่วมกันแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อให้งานต่างๆ ดำเนินการอย่างราบรื่นให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีปัญหาในการทำงานจนงานนั้นสำเร็จผลและยังมีการจัดระเบียบและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับงานของโรงเรียนตามระยะแผนปฏิบัติงาน

๑.๖.๕.๓ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักมุทิตา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนจัดโครงการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอจัดระเบียบหรือเกณฑ์การให้รางวัลผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการทำงานโดยไม่ปิดกั้นโอกาสให้บุคลากรแสดงความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงานและยังชื่นชมผลของการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ

๑.๖.๕.๔ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักอุเบกขา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ร้องเรียนเมื่อประสบปัญหาพร้อมทั้งมีช่องทางและกระบวนการในการอุทธรณ์ หากไม่ได้รับความยุติธรรมมีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณอย่างสม่ำเสมอและตรวจสอบได้มีการดำเนินการทางวินัยโดยยึดกฎระเบียบของโรงเรียนในการปฏิบัติงาน

๑.๖.๗ ผู้บริหาร หมายถึง บรรพชิตหรือ คฤหัสถ์ที่ดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหาร โรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๖.๘ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้นักศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด ๕ โรงเรียน คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมะนาวหวาน โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดขนาน โรงเรียนปริยัติธรรมวัดไตรวิทยาราม และโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา

๑.๖.๙ สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเป็น ๒ คือ บรรพชิต และคฤหัสถ์

๑.๖.๑๐ วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

๑.๖.๑๑ ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนในระดับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๖.๑๓ ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า ๑๐ ปี และ ๑๐ ปี ขึ้นไป

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๗.๒ ได้ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มี สถานภาพ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานต่างกัน

๑.๗.๓ ได้แนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๗.๔ ผลวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำของโรงเรียนต่อไป